

Sestdien, 1. novembrī, plkst. 19.00
Rīgā, Reformātu baznīcā

ŪDENS TRIO.

Festivāla noslēguma koncerts

BALTIC PERCUSSION TRIO

Sitaminstrumentālisti
Guntars Freibergs
Andrjus Rekašjus | *Andrius Rekašius*
Heigo Rosins | *Heigo Rosin*

PROGRAMMĀ

Madara PĒTERSONE

(1989)

"Elementi"

"Vējš" - "Uguns" - "Ūdens"

Toru TAKEMITSU | Tōru TAKEMITSU

(1930-1996)

Rain Tree

Ansels KAUGERS

(1985)

"Naktsziedošais cerejs"

(Night-Blooming Cereus)

(Pirmatskaņojums!)

Lins RUPŠLAUKS | Linas RUPŠLAUKIS

(1989)

A Stalemate Last's but a Moment

Lauri JĒLEHTS | Lauri JÕELEHT

(1974)

Spirals

(Pirmatskaņojums!)

Tobiass BROSTRĒMS | Tobias BROSTRÖM

(1978)

Bridging the World

Festivāla “ARĒNA” noslēguma koncerts “ŪDENS TRIO” ir *BALTIC PERCUSSION TRIO* jeb Baltijas sitaminstrumentu trio pārziņā. Šo trijotni veido trīs spilgti mūziķi: latvietis Guntars Freibergs, lietuvietis Andrius Rekašjus un igauņis Heigo Rosins. Viņu veidotās programmas pīlāri ir tieši vides un ekoloģijas tēmai veltīti opusi, tostakt japāņu klasiķa Toru Takemitsu *Rain Tree*, zviedru komponista un sitaminstrumentālista Tobiasa Brostērma *Bridging the World* un pašmāju komponistes un multiinstrumentālistes Madaras Pētersones “Elementi”. Līdzās tiem programmā kārtoti arī dzan īpaši šim trio radīti latvieša Ansela Kaugera un igauņa Lauri Jēlehta jaundarbi un jau plašu rezonansi guvuši lietuvieša Lina Rupšlauka kompozīcija.

Turaidā uzaugusi **MADARA PĒTERSONE** mūzikas gaitas sākusī Siguldas Mūzikas skolā, kur vispirms apguvusi klavierspēles pamatus un pēcāk padziļinātāk pievērsusies saksofona skaņpasaules izzināšanai. Jāzēpa Mediņa Rīgas Mūzikas vidusskolā viņa savukārt mācījusies teorijas nodaļā, kompozīcijas sfērā padomus gūstot Andra Dzenīša nodarbībās. Meistarību Madara kardinājusi arī JVLMA, kur studējusi pie Selgas Mencēs un Rolanda Kronlaka, un Berlīnē – vispirms Mākslu universitātē pie Mauro Lancas un Antona Safronova un pēcāk Indonēzijas Vēstniecības kultūras departamentā, kur apguvusi gamelāna spēli, ko praktizējusi arī dzan ansamblī *Lindhu raras*. Pēc vairāku gadu pārtraukuma arī pati Madara atgriezusies pie pedagoģiskā darba, strādājot ar jauniešiem mūziķiem Liepājā. Tāpat jāizceļ Pētersones interese par improvizāciju un viņas aizsāktie “Klusie koncerti”, kur līdztekus pirmatskaņojumiem būtiska loma atvēlēta arī atkalatskaņojumiem. Pašas Madaras radītā mūzika skanējusi ne vien starptautiska vēriena koncertos, bet iemūžināta arī dzan Latvijā veidotās dokumentālajās un animācijas filmās.

Viņas cikls **“Elementi”** tapis 2018. un 2019. gadā pēc ansambļa *Perpetuum Ritmico* ierosmes. Bieži vien tas skan arī fragmentēts atsevišķās daļās. Būtiski pieminēt, ka viens no pieminētās vienības līdzdibinātājiem ir Guntars Freibergs. Šovakar skan trīs daļas no šīs kompozīcijas, kas adaptētas īpaši *Baltic Percussion Trio* sastāvam: “Vējš”, “Uguns” un “Ūdens”.

Pirms vairākiem gadiem Madara, lūgta pastāstīt par kompozīciju, rakstīja: “Katra daļa pārstāv vienu no mūsu kultūrā pieņemtajām četrām stihijām – uguni, ūdeni, zemi un gaisu. Gaisa elementu darbā pārstāv daļa “Vējš”, kurš savu klātbūtni parāda ar spēlēšanos vēja zvaniņos, to skaņojumi un pasāžas veido vēja zvaniņu simfoniju. “Uguns” savukārt ir meditātīvs vērojums, uguns nerimstīgā klātbūtne laiku laikos. Šī daļa harmoniski un arī nereti tehniski saistīta ar Javas gamelāna mūzikas ietekmēm. Arī “Ūdens” ir gamelāna iedvesmota daļa, šoreiz – Bali gamelāna. Visa kompozīcija būvēta uz gamelāna pentatoniku – piecām skaņām. Šī daļa atveido ūdens nerimtīgo tecējumu un to rakstus, turklāt gamelāna mūzikas pamatelementus kompozīcijā nereti mēdz salīdzināt tieši ar ūdens tecējumu.”

TORU TAKEMITSU dēvējams ne vien par vienu no slavenākajiem japāņu komponistiem un pirmo starptautiski atzīto Japānas skaņradi, bet arī par vienu no nozīmīgākajiem 20. gadsimta otrās puses skaņdariem. Mantojumā viņš atstājis visai apjomīgu devumu – ap 180 skaņdarbu visdažādākajiem sastāviem, no kuriem vairums rakstīti orķestrim vai kamervienībām, 93 filmmūzikas partitūras, mūziku teātrim un dejas izrādēm. Tokijā dzimušais mākslinieks uzauga Otrā pasaules kara un tā atskaņu gaisotnē.

Arī viņa pirmā saskarsme ar Rietumu mūziku notika tieši šo apstākļu gaisotnē. ASV okupētajā Japānā ik pēcpusdienu trīs stundu garumā tikušas translētas klasiskajai, džeza un arī populārajai mūzikai veltītas

pārraides, citstarp skanot arīdzan Kloda Debišī, Ārona Koplenda un pat Arnolda Šēnberga mūzikai, un viens no kvēlākajiem to sekotājiem bijis tieši Takemitsu. Vēlāk šis lielākoties pašmācības ceļā kompozīcijas nianse izzinājušais meistars tieši radio nodēvējis par savu lielāko skolotāju, piemētinot, ka tas viņam kā mūzikas kāram cilvēkam bijis arīdzan glābiņš no ierastajām un visur skanošajām tradicionālajām japāņu melodijām, kas viņa apziņā bija cieši saplūdušas ar kara šausmām.

Taisnības labad gan jāteic, ka vēlāk tieši šī balansēšana starp japānisko un Rietumniecisko lielā mērā rosināja visas pasaules interesi par Takemitsu neordināro jaunradi. Spēcīgu pamudinājumu tomēr nenovērsties no savām saknēm Toru 1960. gadu vidū saņēma no Džona Keidža, kuram bijusi būtiska loma japāņu dzīvesgājumā. Jau pirms tam tembrālu meklējumu ekspedīcijas jauno censoni bija pamudinājušas tuvāk izzināt japāņu tradicionālo instrumentu spēles nianse, un šīs jaunatklāsmes tiešā vai pastarpinātā veidā ieaut arī savos jaundarbos. Muzikāli par Takemitsu iedvesmotājiem noteikti jādēvē arī Klods Debišī un Olivjē Mesiāns, sevišķi attiecībā uz attieksmi pret orķestrāciju, tembra nozīmi, modalitāti un maiņu ritmu. Pēcāk nozīmīgi kļūst arī aleatorikas un improvizācijas elementi, un īpašs fokuss uz klusuma klātbūtni.

Takemitsu starptautiskā karjera aizsākās 1960. gados, kad viņa mūzika ieguva aizvien plašāku rezoansi Eiropā un ASV. To papildināja arī vairāki nozīmīgi apbalvojumi un meistara vieslekcijas vairākās mūzikas augstskolās un meistarklasēs.

Rain Tree trim sitaminstrumentālistiem tapis 1981. gadā. Tas ir stāsts par lietuskoku, visnotaļ iespaidīgo augu, kura smalkās un kuplās lapas spēj sevī noturēt lietoslāses vēl ilgi pēc tam, kad debesis jau sen kļuvušas skaidras. Ļoti poētiski romānā *Atama no ii*, *Ame no Ki* to apraksta komponista tautietis Kendzaburo Oe, un zināms, ka šis darbs ļoti būtiski ietekmējis Toru radošo darbu. Lietuskoka tematika parādās vairākās

Takemitsu kompozīcijās. Gadu pēc šī trio top *Rain Tree Sketch* un desmitgadi pēc tā – *Rain Tree Sketch II* Mesiāna piemiņai. Interesanti, ka komponists savu mūziku salīdzinājis ar dārzu un sevi – ar tā dārznieku. Klausīšanās viņa mūzikā, viņaprāt, ir pastaigāšanās pa šo rūpīgi iekopto dārzu, rāmi ļaujoties novērot smalkas izmaiņas attiecībā uz tajā esošo gaismu, paterniem un faktūrām.

ANSELS KAUGERS absolvējis JVLMA Kompozīcijas nodaļu, kur studējis pie Jāņa Petraškeviča un Krista Auznieka, mācību izskaņā saņemot arī Nika Gothama balvu. Viņš papildinājies arī ar Norvēģijas Mūzikas akadēmijā pie Henrika Hellsteniusa. Ansela skaņdarbi tikuši atskaņoti festivālos “Arēna”, “Latvijas Jaunās mūzikas dienas” un “Latvijas Mūzikas svētki”. Viņš sadarbojies ar tādiem māksliniekiem kā Roberts Flaics, Agnese Egliņa, Viktorija Majore, Rihards Plešanovs, *New Baltic Sound Quartet* u. c.

Pirms pievēršanās kompozīcijai Ansels muzicējis komēdijroka grupā “Suņa stunda” un romu mūzikas ansambļos “Džeski gloss” un “Drom”. Ansels darbojies arī kā dramaturgs un scenārists. Viņa luga “Artis klusē, Alise klusē” tikusi iestudēta Latvijā, Igaunijā un Polijā, Laura Gundara režijā iegūstot “Latvijas Teātra balvu” kā “Labākais oriģināldramaturģijas iestudējums”. Pēdējos gados Kaugers rakstījis scenārijus LNSO koncertciklam “LeNeSOs” un vokālās grupas “Putni” trīsdesmit gadu jubilejas koncertuzvedumam.

Iespējams, pieredze dramaturģijā ietekmējusi to, ka Ansela Kaugera skaņdarbos nereti jaušama kāda ārpusmuzikāla poētiskā tēla vai pat naratīva klātbūtne. Viņa miniatūra *Empty Rooms* klavierēm solo un Oslo tapusī skaņas skulptūra *Sanddrum* savukārt iezīmē pieaugošo interesi par nelineāru muzikālo laiku un minimālismā balstītu estētiku šī vārda plašākā nozīmē.

Par jaundarbu “**Naktsziedošais cerejs**” Ansels Kaugers atklāj: “Rakstot šo skaņdarbu, pamazām sāku saprast, ka tas arvien vairāk līdzinās kaktusam. Ne jau kuram katram, bet gan kādai neparastai kaktusu sugai, kas uzzied lieliem, izteiksmīgiem ziediem tikai vienu īpašu nakti gadā. Lai gan to nereti dēvē arī dižciltīgāk skanošajā vārdā par “Nakts karalieni”, aiz cieņas pret Mocartu nolēmu palikt pie “Naktsziedošā cereja”. Cita starpā, viens šāds kaktuss aug arī sukulentu siltumnīcā mūsu pašu botāniskajā dārzā. Skaņdarbs tapis ar AKKA/LAA autora stipendijas atbalstu.”

Lietuvietis **LINS RUPŠLAUKS** ir ne vien komponists, bet arī trompetists, diriģents un Lietuvas Mūzikas un teātra akadēmijas lektors. Mūziķa meistarību viņš kaldinājis augstskolās Viļņā, Kaljāri un Gēteborgā, savukārt filozofijas nianšes izzinājis Viļņas Universitātē.

Rupšlauka daudzpusīgās darbības un interešu sfēras atbalsojas arī viņa jaunradē, kurā dominē instrumentālā mūzika, jo īpaši darbi tembrāli līdzīgiem instrumentiem, piemēram, vienas kompozīcijas ietvaros fokusējoties tikai uz pūšaminstrumentiem vai tikai uz sitaminstrumentiem. Par iedvesmas avotiem Linam kalpo gan ikdienas problēmas, gan vēstures notikumi, kā arī mūzikas, literatūras un vizuālās mākslas meistardarbi. Viņa skaņdarbs ***A Stalemate Last's but a Moment*** tapis 2020. gadā. Tā nosaukums met teju precīzu tiltu uz līdzīgi nodēvēto lietuviešu rakstnieka Ichoka Mera 1963. gada romānu “Neizšķirts ir tikai mirkli”, kurā būtiska loma citstarp ir šaha likumsakarībām.

LAURI JĒLEHTS mūziķa gaitas sācis kā ģitārists, mācoties dzimtajā Tallinā un pēcāk arī Barselonā. Šī instrumenta spēle un ar to saistītais pedagoģiskais darbs aizvien ir būtiska Lauri ikdienas sastāvdaļa, strādājot ar jaunajiem talantiem vairākās Tallinas mācību iestādēs. Arī vairums Jēlehta kompozīciju veltītas tieši ģitārai, nozīmīgu vietu ieņemot

arī kormūzikai un garīga rakstura darbiem. Kompozīcijas meistarību Lauri spodrinājis Igaunijas Mūzikas akadēmijā – Helēnas Tulves, Eino Tamberga un Toivo Tuleva vadībā.

Jēlehta kompozīcijas ir daudzu igauņu mūziķu repertuārā un regulāri tiek iekļautas dažādos Igaunijā notiekošos festivālos. Par jaundarbu ***Spirals*** (“Spirāles”) viņš raksta: “Saistībā ar šīgada festivāla “ARĒNA” tematiskajiem akcentiem, nolēmu pievērsties dabas skaistumam, koncentrējoties uz Fibonači skaitļu virkni, kurā katrs nākamais elements ir iepriekšējo divu summējums. Dabā Fibonači virknes kā spirāles sastopamas koku zarojumā, ziedlapu un ziedgalvu izvietojumā, gliemežnīcās, vētru un galaktiku formās... Piemēram, aplūkojot saulespuķes sēklu izvietojumu, varam atpazīt spirāles veidolu. Savā skaņdarbā sitaminstrumentu trio es galvenokārt koncentrējos uz ritma modeļiem, kas atvasināti no Fibonači virknes, taču arī dažas manis radītās melodijas te atgādina spirāles.”

Zviedru mūziķis **TOBIASS BROSTRĒMS** starptautiskā mērogā pazīstams gan kā sitaminstrumentālists, gan komponists. Studiju gaitas viņu saista ar Malmes Mūzikas akadēmiju un tādiem skaņražiem kā Rolfs Martinsons un Luka Frančekoni. Brostrēma mūzika ir pilna enerģijas un spēka, viļņveidīgu uzliesmojumu un atslābumu, ritmiskas un arī tembrālas spozmes, kā arī krāšņu harmoniju. Tobiasa uzmanības lokā galvenokārt ir instrumentāli spēki: simfoniski sastāvi un kamervienības. Zviedra mūziku atskaņojuši daudzi Vācijas, Zviedrijas, Lielbritānijas, ASV un vēl citu zemju simfoniskie kolektīvi. ***Bridging the World*** ir viens no Brostrēma agrīnajiem darbiem. Tas tapis 2004. gadā un balstīts uz milzu popularitāti iematojušo Johana Sebastiāna Baha pirms trim gadsimtiem komponēto Čakonu no Otrās partitas vijolei reminorā, BWV 1004.

PAR MĀKSLINIEKIEM

BALTIC PERCUSSION TRIO jeb Baltijas sitaminstrumentu trio apvienojušies trīs spilgti mūziķi: latvietis Guntars Freibergs, lietuvietis Andrius Rekašjus un igauņis Heigo Rosins. Apvienība dibināta 2023. gadā un šovakar ir tās ceturtais koncerts!

GUNTARS FREIBERGS ir viens no spilgtākajiem un daudzpusīgākajiem savas paaudzes mūziķiem – spožs solists un izcils saspēles partneris kā kameramūzikas sfērā, tā simfoniskā kontekstā. “Par izcilu sniegumu gada garumā” Lielo mūzikas balvu 2022 saņēmušais sitaminstrumentālists uz ievērojamo apbalvojumu pretendējis vairākkārt: 2010. gadā – kategorijā “Gada debija”, 2016. gadā – kategorijā “Gada koncerts” (2014. gadā līdzdibinātā sitaminstrumentu kvarteta *Perpetuum Ritmico* sastāvā), bet 2018. gadā – “Par izcilu darbu ansablī” (kopā ar Juri Āzeru, ar kuru radošo sadarbību mūziķis aizsāka 2016. gadā un 2024. / 2025. gada zelonā bija Cēsu koncertzāles rezidējošais tandēms). Līdz ar Krista Auznieka monooperas “Apzināšanās” izvirzīšanu kategorijā “Gada kamerizrāde” Guntara vārds nominantu sarakstā izgaismojas arī pērn (*Trio Art-i-Shock* kontekstā – par šīs apvienības neiztrūkstošu sastāvdaļu Freibergs kļuva 2023. gadā). Līdztekus tam 2012. gadā Guntars ieguvis 2. vietu prestižajā Zalcburgas Marimbās konkursā un 2011. gadā – *Grand-Prix* sitaminstrumentu konkursā Fermo, Itālijā. Kā solists uzstājies ar vairākiem orķestriem Latvijā, Lietuvā, Krievijā, Vācijā, Bulgārijā un Čehijā.

Īpaša vieta Freiberga repertuārā atvēlēta mūsdienu mūzikai. Kompozīcijas tieši Guntaram rakstījuši un veltījuši arī vairāki latviešu komponisti, tostarp Jānis Petraškevičs, Andris Dzenītis un Santa Bušs. Paralēli koncertdzīvei Freibergs lielu uzmanību velta arī pedagoģiskajam darbam, strādājot ar jauno paaudzi JVLMA, Ventspils Mūzikas vidusskolā

un Mārupes Mūzikas un mākslas skolā. Pats Guntars mācījies Maskavas Centrālajā mūzikas skolā, Marka Pekarska klasē. No 2007. līdz 2011. gadam studējis Strasbūras Mūzikas konservatorijā. 2014. gadā ieguvis maģistra grādu Lincas Antona Bruknera Universitātē, meistarību spodrinājis arī Briseles Karaliskajā Mūzikas konservatorijā. Mūziķis piedalījies meistarklasēs pie ievērojamiem sitaminstrumentu spēles meistariem – Keiko Abes, Momoko Kamijas, Bogdana Bacanu, Pētera Sadlo, kā arī papildinājis Zolzburgas *Mozarteum* vasaras akadēmijā.

Lietuvietis **ANDRIJUS REKAŠJUS** uzaudzis Palangā, mācījies Klaipēdā un studējis sitaminstrumentu spēli Viļņas Mūzikas un Teātra akadēmijā un Norvēģijas Mūzikas akadēmijā. Jau labu laiku Andrijus atskaņotājmākslinieka dzīvi savieno ar pedagoģisko darbu – viņš strādājis vairākās mūzikas skolās un patlaban ir Viļņas Mūzikas koledžas mācītbspēks. Rekašjus bijis Palangas orķestra un Lietuvas Nacionālās operas un baleta mākslinieks un šobrīd ir Lietuvas Nacionālā simfoniskā orķestra mūziķis. Īpašu uzmanību izpelnījusies viņa radošā darbība mūsdienu mūzikas laukā, tostarp esot vienam no ansambļa *Synaesthesia* un *Giunter Percussion* mūziķiem. Un atliek vien piebilst, ka Andrijus Rekašjus pievērsies arī kompozīcijai.

HEIGO ROSINS ir pirmais igauņu sitaminstrumentālists, kurš īpaši specializējas solorepertārā un kameramūzikā. Solista ampluā viņš regulāri sadarbojas ar Eiropas un ASV orķestriem un cēli pašpietiekamā vienatnē sniedz arī iespaidīgus solokonzertus. Viņš saspēlējis ar tādiem kolektīviem kā MDR Leipzīgas SO, *Sinfonietta Rīga*, *Kyiv Soloists*, *Kymi Sinfonietta*, Klaipēdas un Tallinas kamerorķestri, Baltkrievijas Valsts SO, *Baltic Sea Philharmonic*, Igaunijas Nacionālais SO, Vanemūnes SO un Pērnavas orķestris.

Mūziķa gaitas Heigo sācis četrus gadus vecumā, apgūstot klavierspēli. Viņa kabatā ir divi bakalaura un divi maģistra grādi, kas iegūti Igaunijas un Beļģijas Mūzikas akadēmijās, kā arī Dānijā saņemts solista diploms un doktora grāds. Kopš 2017. gada Rosins ir Heino Ellera Mūzikas koledžas un kopš 2022. gada – Igaunijas Mūzikas akadēmijas mācībspēks.

Heigo ar panākumiem piedalījies vairākos konkursos Vācijā, Nīderlandē un Igaunijā, un pateicoties dāsnai *Orpheum* fonda stipendijai stažējies ASV, kur koncertējis gan Kārnegija zālē, gan bijis ansambļa *World Percussion Group* vadošais sitaminstrumentālists.

Jau vairāk nekā desmit gadus Heigo kaislīgi nodarbojas ar karatē, tur gūtās iemaņas iekļaujot arī savā atskaņotājmākslinieka praksē. Šī unikālā piegājiena dēļ viņš pat iesaukts par *The Karate Kid of Percussion* jeb “Sitaminstrumentu karatē puisi”, kura spēle ir ne vien jādzird, bet arī jābaida ar acīm.

Tekstus sagatavoja Santa BUŠS

Festivālu “ARĒNA” atbalsta:

Ministry of Culture and National Heritage
Republic of Poland

Ministerium für
Kultur und Wissenschaft
des Landes Nordrhein-Westfalen

